EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 5.11.2010
KOM(2010) 630 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE

Preskúmanie pokroku vo vykonávaní akčného plánu EÚ na boj proti drogám (2009 – 2012) za rok 2010

SEK(2010) 1321

SPRÁVA KOMISIE

Preskúmanie pokroku vo vykonávaní akčného plánu EÚ na boj proti drogám (2009 – 2012) za rok 2010

1. ÚVOD

Podľa posledných odhadov pre EÚ ako celok užilo v minulom roku nejaký druh nelegálnej drogy 25 až 50 miliónov dospelých vo veku od 15 do 64 rokov[1]. Okolo 1,2 – 1,5 milióna dospelých patrí k problémovým užívateľom opiátov. **V EÚ každoročne umiera 6 500 až 7 000 ľudí na predávkovanie drogou.** Najnovšie údaje naznačujú, že po niekoľkoročnej stabilizácii počtu úmrtí zavinených drogou sa v súčasnosti tento počet v EÚ zvyšuje, a to najmä z dôvodu zvýšenia počtu úmrtí zapríčinených predávkovaním kokaínom.

Hoci sa čoraz viac preukazuje, že spotreba marihuany ako najpopulárnejšej drogy v Európe sa v posledných rokoch znížila, užívanie kokaínu a heroínu, ktoré tvorí jadro európskeho drogového problému, neklesá.

Za posledných 10 rokov sa spôsoby **užívania drog vo väčšine členských štátov EÚ zmenili**. Predtým išlo o pomerne obmedzené skupiny problémových užívateľov drog na okraji spoločnosti, ktorí konzumovali prevažne opiáty a kokaín, zatiaľ čo dnes nelegálne drogy rekreačne užíva čoraz viac sociálne integrovaných jedincov, ktorí kombinujú rôzne látky bez upadnutia do závislosti.

Hoci **normou sa stalo užívanie viacerých druhov drog**, rozdiel medzi spotrebou legálnych a nelegálnych psychoaktívnych látok sa postupne vytráca. Okrem kombinovania tradičných legálnych a nelegálnych psychoaktívnych látok, napríklad alkoholu a kokaínu, majú užívatelia drog prístup k širokému spektru nových látok (tzv. legálnych opojení), ktoré sa predávajú na internete, v obchodoch s príslušenstvom pre užívateľov ľahkých drog (headshopoch) alebo u pouličných predavačov.

Nelegálne drogy predstavujú zložitý spoločenský problém, ktorý si vyžaduje dlhodobý, integrovaný a viacodborový prístup. V správe pre Komisiu o vývoji na globálnom trhu s nelegálnymi drogami v rokoch 1998 až 2007[2] sa žiadne dôkazy o zlepšení v danom období nenašli. V niektorých krajinách sa tento problém zmenšil, ale v iných došlo v niektorých prípadoch až k drastickému zhoršeniu. Problém s drogami sa vo všeobecnosti zmenšil v bohatých krajinách vrátane členských štátov EÚ, ale v niektorých veľkých rozvojových a transformujúcich krajinách sa ďalej rozšíril. Autori štúdie dospeli k záveru, že hoci opatrenia namierené proti výrobe drog môžu mať dosah na miesto takejto výroby, neexistuje dôkaz, že môžu znížiť celosvetovú produkciu. A hoci presadzovanie práva môže viesť k zmene obchodných trás, zdá sa, že neznižuje množstvo drog na trhu podstatným spôsobom a v dlhodobom horizonte.

---

1 Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA), Ročná správa za rok 2009 o stave drogovej problematiky v Európe. Kombinované odhady zahŕňajú 22,5 miliónov užívateľov marihuany a 4 milióny užívateľov kokaínu.

2 JLS/2007/C4/005 — Podrobná analýza fungovania svetového trhu s nelegálnymi drogami a opatrení politík na jej obmedzenie.

Jednotný prístup EÚ k tejto problematike sa skonsolidoval v protidrogovej stratégii EÚ na roky 2005 – 2012[3] a v dvoch akčných plánoch na jej vykonanie. Protidrogová politika je do veľkej miery **zodpovednosťou členských štátov**. Komisia významne prispieva k tvorbe protidrogovej politiky EÚ tým, že zabezpečuje celkové zosúladenie, pomáha pri koordinácii stanovísk EÚ na medzinárodných fórach, zohráva ústrednú rolu v mechanizme kontroly nových drog a poskytuje finančné prostriedky a odborné zázemie. Komisia zodpovedá za formulovanie, monitorovanie a hodnotenie akčných plánov EÚ na boj proti drogám. V Štokholmskom programe[4] bola po prvýkrát poverená úlohou skoncipovať novú protidrogovú stratégiu EÚ na obdobie po skončení roku 2012.

Táto správa obsahuje zhrnutie hlavných zistení preskúmania pokroku vo vykonávaní akčných plánov EÚ na boj proti drogám (2009 – 2012) [5] za rok 2010 podrobne uvedených v prílohe.

2. METÓDA

V akčnom pláne EÚ na boj proti drogám (2009 – 2012) boli stanovení hlavní zodpovední aktéri a lehoty pre jednotlivé opatrenia. V tomto preskúmaní, ktoré pokrýva rok 2009 a prvú polovicu roka 2010[6], bolo možné využiť hodnotné príspevky Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) a Europolu. V prípade niektorých opatrení uskutočnila Komisia písomný prieskum v členských štátoch. Údaje o opatreniach plánovaných na rok 2010, ktoré ešte neboli ukončené, sa neuvádzajú. Vykonávanie sa hodnotí na základe ukazovateľov[7] stanovených v akčnom pláne.

3. NAJVÝZNAMNEJŠIE SKUTOČNOSTI

Dosiahnuté výsledky:

(1) Vnútrožilové užívanie drog, ktoré je jednou z hlavných príčin šírenia krvných infekcií, v EÚ klesá. **Podiel nových prípadov nakazenia vírusom HIV medzi užívateľmi drog sa znižuje,** možno aj vďaka veľkým investíciám členských štátov do opatrení na zmiernenie škôd.

(2) Orgány presadzovania práva zintenzívnili vzájomnú spoluprácu v boji proti obchodovaniu s drogami za hranicami EÚ. Členské štáty zriadili dve **„platformy spolupráce“** na vzájomné poskytovanie spravodajských informácií a koordináciu budovania kapacít v západnej Afrike, ktorá je strategickým centrom na kokaínovej trase, a to jednu platformu v Ghane (pod vedením Spojeného kráľovstva) a druhú v Senegale (pod vedením Francúzska). V júni 2010 Rada pre spravodlivosť a vnútorné veci (SVV) prijala *európsky pakt na boj proti medzinárodnému obchodovaniu s drogami – prerušovanie kokaínových a heroínových trás* s cieľom zlepšiť koordináciu medzi rôznymi schémami zameranými na boj proti obchodovaniu s drogami. Vznikla tak veľká príležitosť prepojiť všetky štruktúry zamerané na obchodovanie s drogami pozdĺž najväčších pašeráckych trás.

---

3 15074/04 CORDROGUE 77, 22.11.2004.

4 Oznámenie Komisie „Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre občanov“, KOM(2009) 262, 3.9.2009.

5 Ú. v. EÚ C 326, 20.12.2008.

6 Štatistické údaje sa vzťahujú len na celé kalendárne roky.

7 Ukazovateľ je nástroj, ktorým je možné merať pokrok alebo splnenie opatrenia alebo cieľa.

(3) V roku 2009 Komisia predstavila **stratégiu**[8] **na posilnenie spolupráce EÚ na výskume v oblasti drog**. To pomôže utvoriť základ pre vedecky podložené protidrogové politiky a nájsť potrebnú odozvu politík, aby sa v našich spoločnostiach znížili nepriaznivé zdravotné a sociálne účinky drog. V protidrogovej stratégii EÚ a príslušnom akčnom pláne sa uvádza, že protidrogová politika by mala byť podložená objektívnymi faktami a vedeckými dôkazmi.

Aktuálne výzvy:

(4) Potom, ako sa **počet úmrtí zavinených užívaním drog** v EÚ počas niekoľkých rokov ustálil na hodnotách okolo 6 500 až 7 000 osôb ročne, sa podľa všetkého opäť zvyšuje, a to v roku 2008 možno až o 5 %.

(5) Najvážnejšou výzvou pre protidrogovú politiku sa stal častý výskyt nových psychoaktívnych látok (**tzv. legálnych opojení**). Členské štáty sa usilujú obmedziť šírenie nových drog, ktoré so sebou nesú prevažne neznáme zdravotné a sociálne riziká. Ich zámery ešte viac komplikujú predajné kanály bez hraníc, ako napr. internet, a rýchlosť, akou sa látky, ktoré podliehajú kontrole, nahrádzajú na trhu novými.

(6) V roku 2007 bolo založené Námorné centrum analýz a operácií – narkotiká (MAOC-N)[9] zamerané na obchodovanie smerujúce cez Atlantický oceán. Jeho operácie v prvých dvoch rokoch viedli k zabaveniu 43 ton kokaínu a 21 ton hašišu. **Drogové obchodné siete** však obratne zmenili svoje pašerácke trasy a spôsoby, aby obišli bariéry, ktorými im chcú členské štáty EÚ narušiť obchody. Posledné údaje naznačujú, že následne po operáciách, ktoré koordinovalo centrum MAOC-N aj centrum CeCLAD-M[10], založené v roku 2008 na boj s obchodom smerujúcim cez Stredozemné more, sa množstvo zabaveného materiálu podstatne znížilo.

(7) Na úrovni OSN dospeli rokovania v roku 2009 k novej politickej deklarácii a akčnému plánu boja proti celosvetovému drogovému problému. EÚ podporovala vyvážené a vedecky podložené protidrogové politiky, ako aj dodržiavanie ľudských práv a ľudskej dôstojnosti, ale jej rokovaciu pozíciu oslabili **rozdielne postoje jednotlivých členských štátov**.

(8) V posledných dvoch rokoch sa **vonkajšia protidrogová politika** niekedy až príliš zameriavala na bezpečnosť. Dvojstranné dohody uzavreté medzi členskými štátmi EÚ a nečlenskými krajinami sa prevažne sústredili na spoluprácu na znižovaní ponuky.

(9) **Hospodársky pokles** oslabil rozpočtové krytie protidrogových politík na úrovni štátov. Komisia sa obáva zníženia spolufinancovania vnútroštátnych kontaktných miest (VKM) v členských štátoch. V roku 2009 mala takmer pätina VKM problémy plne využiť grant poskytnutý sieťou vnútroštátnych kontaktných miest REITOX, ktorú koordinuje Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť

---

8 SEK(2009)1631 v konečnom znení z 23. novembra 2009.

9 MAOC-N založili tieto štáty: Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Portugalsko, Írsko, Taliansko a Holandsko. Nemecko, USA, Kanada, Kapverdy, Maroko a Grécko sú spolu s Európskou komisiou a Europolom pozorovateľmi. MAOC-N spolufinancuje Komisia a jeho základ tvorí medzinárodná dohoda, ktorá vstúpila do platnosti v roku 2009.

10 Centrum CeCLAD-M (Centre de Coordination pour la Lutte Anti-drogue en Méditerranée) založili tieto štáty: Francúzsko, Španielsko, Portugalsko, Taliansko, Malta, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Mauritánia a Líbya.

(EMCDDA), pretože neboli schopné získať zodpovedajúci grant zo štátnych zdrojov. To by mohlo negatívne ovplyvniť kvalitu a udržateľnosť monitorovania drog v EÚ.

4. SÚHRN VÝSLEDKOV

V informáciách poskytnutých v tejto správe a prílohe sa odráža veľa výstupov (uskutočnených činností). Na to, aby zahŕňalo analýzu výsledkov (je opatrenie účinným spôsobom dosahovania cieľa?) či analýzu vplyvu (prispelo opatrenie k zlepšeniu drogovej situácie?), prichádza toto preskúmanie príliš skoro. Takéto analýzy výsledkov a vplyvov poskytne konečné hodnotenie protidrogovej stratégie EÚ 2005 – 2012 a akčný plán EÚ na boj proti drogám 2009 – 2012, ktoré sa začne budúci rok. V hlavných výstupoch sa odzrkadľuje päť kľúčových cieľov akčného plánu EÚ na boj proti drogám: zlepšenie koordinácie a spolupráce, zníženie dopytu po drogách a ponuky drog a zlepšenie medzinárodnej spolupráce a pochopenia problému.

4.1. Posilňovanie koordinácie a spolupráce

Vzhľadom na medziodborovú povahu drogového problému je pre dosiahnutie účinnej odozvy najdôležitejšia koordinácia medzi rôznymi oblasťami politík na úrovni EÚ. Hlavným orgánom koordinácie protidrogovej politiky na úrovni EÚ je horizontálna pracovná skupina Rady pre drogy (HDG). Predsedníctva EÚ uskutočňujú v HDG program, ktorý sa dôsledne riadi akčným plánom EÚ na boj proti drogám. Zapojenie iných pracovných skupín Rady do tvorby protidrogovej politiky, a to najmä tých, ktoré sa zaoberajú presadzovaním práva, však občas vyvolalo neistotu, v čom spočíva úloha HDG.

Je žiaduce zachovať **zosúladený horizontálny prístup**, aby protidrogová politika EÚ nezačala klásť väčší dôraz na presadzovanie práva na úkor opatrení zameraných na zníženie dopytu.

Takmer všetky členské štáty EÚ hlásia, že **zapojenie organizácií občianskej spoločnosti** do formulovania, vykonávania a niekedy aj hodnotenia protidrogovej politiky na vnútroštátnej úrovni sa zintenzívnilo. V rámci Európskej akcie v oblasti drog Komisia zapojila do kampaní na zvýšenie povedomia o drogách na celoštátnej alebo miestnej úrovni takmer 700 subjektov občianskej spoločnosti, a zároveň pokračovala v konzultáciách s Fórom občianskej spoločnosti pre boj proti drogám.

4.2. Zníženie dopytu po drogách

Členské štáty musia ďalej zlepšovať svoje programy prevencie užívania drog, aby boli účinnejšie a vedecky podloženejšie. Krajiny EÚ naďalej realizujú všeobecné programy prevencie, hoci tie sa ukázali ako neúčinné, a pritom selektívne programy prevencie zacielené na ohrozené skupiny ešte stále vo väčšine členských štátov nemajú primerané pokrytie. Vo väčšine členských štátov sa malý počet takýchto programov prevencie zacieľuje napríklad na centrá rekreácie a nočnej zábavy. Vo všeobecnosti sa takéto programy častejšie hodnotia ako účinné než iné preventívne opatrenia.

Politiky a zásahy zamerané na **zmiernenie škôd** sa v členských štátoch EÚ zlepšili, ale medzi krajinami pretrvávajú veľké rozdiely v úrovni prijatých osobitných opatrení, ktoré odzrkadľujú ich konkrétnu drogovú situáciu, ako aj priority politík.

Z odhadovaného milióna Európanov, ktorí v roku 2007 podstúpili protidrogovú liečbu, pričom väčšina z nich boli užívatelia opiátov, sa takmer 670 000 podrobilo substitučnej liečbe. Substitučná liečba závislosti od opiátov (užívaním metadonu alebo buprenorfínu) v kombinácii s psychosociálnou podporou sa považuje za najúčinnejšiu liečbu užívateľov opiátov. V súčasnosti neexistuje žiadna substitučná liečba závislosti od kokaínu a amfetamínu.

Väčšina členských štátov má dôkazmi podložené alebo praxou osvedčené usmernenia o protidrogovej liečbe, hoci len niektoré podmieňujú dodržiavaním takýchto usmernení poskytnutie verejného financovania liečebným službám.

Zdravotnícke služby pre užívateľov drog sa poskytujú aspoň v niektorých väzniciach v každom členskom štáte, ale celkovo sa dostanú k malému počtu väzňov. Medzi väzňami sa pravidelné užívanie drog ešte stále vyskytuje častejšie než v celkovej populácii, a to v niektorých krajinách o 3 %, zatiaľ čo v iných až o 77 % častejšie. Najškodlivejšie formy užívania drog vrátane vnútrožilového užívania sa takisto u väzňov objavujú častejšie.

Nákaza vírusom HIV medzi užívateľmi drog sa všeobecne znižuje. No po počiatočnom znížení počtu úmrtí zavinených užívaním drog začiatkom tohto desaťročia, ktorý sa ustálil medzi 6500 až 7000 osobami ročne, je z prvých údajov za rok 2008 zrejmé, že tento počet sa môže zvyšovať a že čoraz viac úmrtí spôsobuje predávkovanie kokaínom.

O existencii a povahe programov **sociálneho znovuzačlenenia** užívateľov drog v členských štátoch sú k dispozícii len veľmi obmedzené informácie.

4.3. Zníženie ponuky drog

Pri stanovovaní priorít v boji proti obchodovaniu s drogami sa čoraz viac využíva ročné hodnotenie hrozieb organizovanej trestnej činnosti, ktoré vypracúva Europol.

V posledných rokoch sa zlepšila **spolupráca medzi Europolom a členskými štátmi** na troch projektoch COSPOL, zameraných na kokaín (COLA), heroín (MUSTARD) a syntetické drogy (SYNERGY). Vo februári 2010 bol spustený európsky systém profilovania drog spolufinancovaný Európskou komisiou. Tento projekt pri forenznom rozbore drog spája laboratóriá z celej EÚ a mohol by zvýšiť schopnosť vystopovať a rozložiť drogové obchodné siete za predpokladu úzkej spolupráce s orgánmi presadzovania práva.

Správa Komisie z roku 2009[11] o vykonávaní rámcového rozhodnutia Rady 2004/757/SVV z 25. októbra 2004, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami[12], potvrdila, že počet prípadov obchodovania s drogami podaných na Eurojust sa v posledných piatich rokoch zvýšil, čo nasvedčuje zlepšeniu spolupráce v tejto oblasti. Niektoré krajiny však ešte nepristúpili k transpozícii rámcového rozhodnutia a správa dospela k záveru, že medzi právnymi systémami členských štátov pretrvávajú rozdiely. K podobným zisteniam sa dospelo v rámci hodnotení rámcových rozhodnutí Rady o príkazoch na zaistenie a o príkazoch na konfiškáciu.

---

[11] SEK(2009) 1661.

[12] Ú. v. EÚ L 335, 11.11.2004, s. 8 – 11.

Celkovo by sa orgány presadzovania práva mali s väčším časovým predstihom vzájomne informovať o operáciách, napríklad pri vyhľadávaní majetku. Príspevky členských štátov k niektorým **analytickým pracovným súborom Europolu o drogách** sú aj naďalej nedostatočné.

Členské štáty EÚ za posledné tri roky zriadili spolu s platformami spolupráce v západnej Afrike **centrá námornej spolupráce** zamerané na vzájomné poskytovanie spravodajských informácií a koordináciu operácií proti obchodovaniu s drogami smerom cez Atlantický oceán (MAOC-N) a Stredozemné more (CeCLAD-M). No po počiatočnom úspechu sa po operáciách, ktoré koordinovali uvedené centrá, množstvo zabavených drog posledných mesiacoch znížilo. Hlavnou príčinou sa zdá byť vysoká miera pružnosti obchodných sietí, ktoré rýchlo zmenili svoje trasy a metódy.

V roku 2009 bolo dokončené hodnotenie **právnych predpisov EÚ o drogových prekurzoroch**. Rada následne odporučila, aby sa po dôslednom preskúmaní ich možného dosahu na orgány a hospodárske subjekty členských štátov navrhli legislatívne zmeny a doplnenia[13]. Na medzinárodnej úrovni došlo predovšetkým k podpisu a vykonaniu dohody medzi EÚ a Čínou o kontrolách drogových prekurzorov a k otvoreniu rokovaní s Ruskom o podobnej dohode.

4.4. Zlepšenie medzinárodnej spolupráce

V skúmanom období uzatvorilo 15 členských štátov **dvojstranné dohody s nečlenskými krajinami EÚ**, ktoré sa okrem iného zaoberajú spoluprácou v oblasti drog, a to najmä na znižovaní ponuky. Tieto dohody sa dosiahli s krajinami východnej Európy a strednej Ázie (Rusko, Ukrajina, Kazachstan, Gruzínsko, Bielorusko a Arménsko), západného Balkánu a stredného Východu, Latinskej Ameriky a Ázie.

Na úrovni EÚ sa projekty podporované **z programov vonkajšej pomoci EÚ** naďalej okrem alternatívneho rozvoja zameriavajú na znižovanie dopytu po drogách a ich ponuky. V skúmanom období sa zvýšilo financovanie projektov na zníženie ponuky, najmä na budovanie kapacít pre boj proti obchodovaniu s drogami, a to na základe programov schválených v rámci dlhodobej časti nástroja stability.

Komisia aj naďalej v prvom rade podporuje komplexné **programy alternatívneho rozvoja**, ktorých cieľom je poskytnúť poľnohospodárom hospodársky životaschopnú a zákonnú alternatívu k pestovaniu drogových plodín, zvlášť v andských krajinách. Komisia zapracúva tento prístup EÚ do svojej širšej rozvojovej agendy. Pre mnohé členské štáty však podľa všetkého alternatívny rozvoj nie je osobitnou cieľovou prioritou, keďže len niektoré nahlásili alternatívny rozvoj ako štrukturálnu súčasť svojej medzinárodnej rozvojovej stratégie. Počas skúmaného obdobia vyvinula EÚ nový program spolupráce s Latinskou Amerikou o protidrogových politikách, ktorý sa sústreďuje na konsolidáciu mechanizmu spolupráce v oblasti boja proti drogám medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku, posilnenie vnútroštátnych protidrogových pozorovacích staníc v latinskoamerických krajinách a budovanie kapacít na zníženie dopytu a ponuky.

EÚ rozvíja **spoluprácu so západoafrickými krajinami**, a to najmä prostredníctvom podpory akčného plánu z Praie, ktorý iniciovalo Hospodárske spoločenstvo západoafrických štátov (ECOWAS). V boji proti účelovým partnerstvám medzi rôznymi zločineckými skupinami je

---

[13] 3016. zasadnutie Rady pre konkurencieschopnosť v Bruseli, 25. mája 2010.

kľúčové, aby krajiny zapojené do boja proti obchodovaniu s drogami vyčlenili prostriedky a spolupracovali s regionálnymi organizáciami, najmä s organizáciou ECOWAS. Veľmi dôležitým faktorom je aj súdržnosť vnútorných a vonkajších opatrení Komisie a Rady v oblasti boja proti obchodovaniu s drogami.

Koordinácia členských štátov v rámci **komisie OSN pre omamné látky** (CND) prešla v posledných dvoch rokoch rušným vývojom. Počas rokovaní v roku 2009 o novej politickej deklarácii OSN a o akčnom pláne boja proti drogám sa v poslednej etape jednotný front EÚ rozpadol, keďže dva štáty prestali podporovať začlenenie pojmu „zmierňovanie škôd" do deklarácie.

Napriek prijatým opatreniam posilňujúcim synchronizáciu postojov EÚ v inštitúciách OSN by sa koordinácia medzi delegáciami na fóre OSN vo Viedni a v horizontálnej skupine pre drogy v Bruseli mala zlepšiť.

Spolupráca v oblasti drog s **európskymi susedskými a kandidátskymi krajinami** sa zamerala hlavne na boj proti obchodovaniu s drogami, budovanie inštitúcií, monitorovanie drog a obmedzenie dopytu. EMCDDA ďalej spolupracovalo s Chorvátskom, Tureckom a krajinami západného Balkánu na zriaďovaní informačných a monitorovacích mechanizmov v tejto oblasti. V rámci nástroja európskeho susedstva a partnerstva by sa táto spolupráca mala rozšíriť na krajiny, na ktoré sa vzťahuje európska susedská politika.

4.5. Zlepšenie pochopenia problému

V skúmanom období Komisia pristúpila k niekoľkým opatreniam na zvýraznenie strategického významu **výskumu v oblasti drog**. Ich cieľom bolo zistiť medzery vo výskume, zlepšiť koordináciu medzi komunitami tvorcov politík a výskumníkov, podporovať spoločné výskumné činnosti medzi členskými štátmi a navýšiť prostriedky určené pre výskum v oblasti drog. Komisia v roku 2009 **v rámci programu socio-ekonomických a humanitných vied Siedmeho rámcového programu pre výskum (RP7)** vyhlásila výzvu na predkladanie návrhov výskumných projektov v oblasti závislostí s minimálnym príspevkom EÚ vo výške 6,5 milióna EUR. Na podporu spoločných výskumných činností členských štátov poskytla Komisia 2 milióny EUR na zriadenie siete európskeho výskumného priestoru (ERA-NET) v oblasti drog. Do programu bezpečnosti v rámci RP7 bola zahrnutá výzva na predkladanie návrhov na tému **neúmyselných dôsledkov protidrogových politík** a ich dosahu na bezpečnosť EÚ. V roku 2010 bola v rámci témy RP7 Zdravie zverejnená výzva na predkladanie návrhov veľkých projektov spolupráce (6 – 12 miliónov EUR) v oblasti návykových porúch.

Okrem toho Komisia v posledných rokoch pridelila vyše 1,1 milióna EUR na podporné štúdie k vykonávaniu akčného plánu EÚ na boj proti drogám v období 2009 – 2012. EMCDDA a sieť REITOX prispeli k zlepšeniu pochopenia drogového problému prostredníctvom širokého spektra publikácií.

Systém včasného varovania (SVV), ktorý vyvinulo EMCDDA, sa ukázal ako užitočný pri včasnom oznamovaní a hodnotení **nových drog**. V roku 2009 bolo do tohto systému nahlásených dvadsaťštyri nových psychoaktívnych látok, čo je takmer dvojnásobok počtu látok oznámených v roku 2008. V roku 2010 vypracoval rozšírený vedecký výbor EMCDDA hodnotenie rizík spojených s užívaním mefedrónu, ktorý má podobné povzbudzujúce účinky ako extáza. Na základe tohto hodnotenia musí Komisia rozhodnúť, či Rade navrhne, aby sa na túto látku vzťahovali kontrolné opatrenia. Rýchlosť, akou látky podliehajúce kontrole na úrovni členských štátov aj EÚ nahrádzajú nové látky nesúce so sebou zatiaľ nepreskúmané

zdravotné a sociálne riziká, je závažným argumentom v prospech výrazného zväčšenia výskumnej kapacity EÚ v oblasti drog.

Napokon v rokoch 2009 a 2010 Komisia spolu s EMCDDA podnikli kroky smerom k zlepšeniu **zhromažďovania údajov o drogových trhoch, trestnej činnosti spojenej s drogami a zníženiu ponuky**. V druhej polovici roku 2010 predstavila Komisia svoje návrhy na zlepšenie zhromažďovania údajov o drogových trhoch, trestnej činnosti spojenej s drogami a opatreniach na zníženie ponuky drog v Európskej únii.

5. ZÁVER

V roku 2011 si pripomenieme 50. výročie Dohovoru OSN o omamných látkach z roku 1961, čo bude významnou príležitosťou na triezve zhodnotenie súčasného stavu drogového problému. Za uplynulé polstoročie sa z drog stal celosvetový problém, ktorý zasahuje takmer každú krajinu a vystavuje riziku zdravie a bezpečnosť miliónov ľudí. Krajiny samé o sebe nie sú schopné prísť s účinnou odozvou na rýchlo sa meniaci obchod s nelegálnymi drogami.

Najvýznamnejšími výzvami protidrogovej politiky sa stali kombinované užívanie legálnych a nelegálnych látok a vytrácanie rozdielov medzi nimi. Na riešenie **užívania viacerých druhov drog** je potrebná premyslená odozva politík podložená vedeckým výskumom, ktorá drogovú závislosť umiestni do širšieho rámca návykových porúch. Tvorcovia politík musia rozlišovať medzi rôznymi spôsobmi užívania a rôznymi rizikovými potenciálmi v súvislosti so širokým spektrom legálnych a nelegálnych látok na trhu, aby vytvorili čo najlepšiu kombináciu politík na ochranu verejného zdravia a bezpečnosti.

Rýchly výskyt nových drog predstavuje pre tvorcov politík veľkú výzvu. Nové látky sú čoraz príťažlivejšie ako pre užívateľov, keďže sa predávajú ako legálne alternatívy nezákonných drog (tzv. legálne opojenia), tak aj pre výrobcov, keďže väčšinu z nich možno vyrobiť aj distribuovať jednoduchým spôsobom. Drogový trh, na ktorom spolu existujú tradičné aj nové, legálne aj nelegálne látky, si vyžaduje komplexné riešenia politík.

Komisia v súčasnosti posudzuje vykonávanie rozhodnutia Rady 2005/387/SVV[14] o výmene informácií, hodnotení rizika a kontrole nových psychoaktívnych látok a predstaví legislatívne návrhy na ich zmenu a doplnenie, aby lepšie reagovala na rozširujúci sa trh s novými látkami.

Výrazný nárast počtu **úmrtí zavinených užívaním drog** v EÚ je pre členské štáty výzvou, aby kládli väčší dôraz na preventívne opatrenia. K potrebným krokom na zníženie počtu úmrtí patrí zlepšenie monitorovania zdravia v súvislosti s užívaním drog a poskytovania zdravotnej starostlivosti vo väzniciach.

Povinné bezpečnostné pokyny v centrách nočnej zábavy by takisto mohli prispieť k zníženiu počtu smrteľných prípadov užívania drog v EÚ.

Boj proti obchodovaniu s drogami získal dôležitú posilu vďaka spolupráci na úrovni regionálnych platforiem. Tieto orgány však nemajú dlhodobú šancu rozložiť drogové obchodné siete, pokiaľ sa nezjednotia a nebudú **bojovať ako siete proti sieťam**. Komisia je pripravená zohrať aktívnu úlohu pri zlepšovaní koordinácie medzi orgánmi presadzovania práva so zameraním na hlavné trasy pašovania drog. Ak sa má zaistiť účinnejšie

---

[14] Ú. v. EÚ L 127, 20.5.2005, s. 32 – 37.

presadzovanie práva proti obchodovaniu s drogami, väčší dôraz sa musí klásť na analýzu politík a hodnotenie opatrení v tejto oblasti.

V súlade s vyváženou protidrogovou politikou a zásadou spoločnej zodpovednosti štátov vo vzťahu k celosvetovému problému musí EÚ v partnerstvách s nečlenskými krajinami EÚ zamerať **obnovenú pozornosť na politiky znižovania dopytu** Pašovanie drog určených pre Európu cez regióny, ako je západná Afrika, ďalej tieto tranzitné krajiny destabilizuje a zvyšuje miestny dopyt po drogách. To by mohlo v susedných krajinách EÚ vyvolať epidémiu problémového užívania drog a nákazy HIV. EÚ musí zabezpečiť, aby jej vonkajšia pomoc tieto výzvy riešila. Okrem toho sa musí zintenzívniť medzinárodná spolupráca proti nezákonnému obchodovaniu s drogovými prekurzormi.

Súčasná **hospodárska kríza** mohla drogovú situáciu v EÚ ovplyvniť, no pochopenie tejto oblasti je ešte stále obmedzené, a preto treba závery vykladať opatrne. Hospodárske ťažkosti a pocit neistoty, ktorý vyvolávajú medzi najslabšími skupinami obyvateľstva, vedú k zvýšeniu spotreby drog, keďže niektorých jednotlivcov to môže zvádzať k hľadaniu úľavy v drogách. Na jednotlivcov, ktorí v časoch zvyšujúcej sa nezamestnanosti potrebujú prostriedky na živobytie, sa môžu zameriavať zločinecké skupiny, aby ich zapojili do malokapacitnej výroby alebo predaja nelegálnych drog. Závislí užívatelia drog môžu mať problém zohnať peniaze na nákup drog, čo môže vyvolať rizikovejšie správanie a nárast trestnej činnosti spojenej s drogami. Zároveň vinou rozpočtových obmedzení môžu byť členské štáty nútené znižovať výdavky na prevenciu a liečebné služby. **Komisia vyzýva členské štáty, aby neznižovali výdavky na služby spojené s užívaním drog**, keďže by to mohlo negatívne zasiahnuť zdravie tých, ktorí potrebujú terapiu, ako aj celkovú bezpečnosť spoločnosti.

Vstup Lisabonskej zmluvy do platnosti a zrušenie pilierovej štruktúry tvorby politík EÚ prinášajú príležitosti na lepšiu integráciu všetkých oblastí politík, ktoré súvisia s drogovým problémom. Komisia vypracuje na obdobie od roku 2012 novú protidrogovú stratégiu EÚ, v ktorej sa do ucelenej politiky zlúčia politiky verejného zdravia, sociálne politiky, presadzovanie práva a vonkajšia pomocou, pričom ťažiskom tejto novej politiky bude jednotlivec.